

Türkiye'deki Üniversite Gençliğinin Turizme Yönetilmesi Üzerine Bir Araştırma

Yüksel ÖZTÜRK - İrfan YAZICIOğLU

Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitimi Fakültesi

ÖZ

Ülkeler turizm faaliyetlerinden elde ettikleri geliri artırmak, atıl turizm kapasitelerinin kullanımını sağlamak ve bölgeler arası kalkınmışlık düzeyini dengeleyebilmek için alternatif turizm faaliyetlerini geliştirme yoluna giderler. Geliştirilmeye çalışılan alternatif turizm faaliyetlerinden biride gençlik turizmidir. Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye'deki mevcut üniversitelerde okuyan gençlerin seyahat alışkanlıklarını ve turizm faaliyetlerinden beklentilerini tespit etmek, böylelikle Türkiye'de alternatif bir turizm faaliyeti olarak gençlik turizminin geliştirilmesine ve turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesine yönelik öneriler geliştirmektir. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan anketler Türkiye'de mevcut üniversitelerde okuyan 15-25 yaş arası 1067 öğrenciye uygulanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Türkiye, üniversite, gençlik turizmi.

GİRİŞ

Uluslararası turizm hareketleri 1950'de 25,3 milyon kişi olarak kaydedilmişken bu sayı 1965 yılında 100 milyon kişiye, 1993 yılına geldiğimizde ise 513 milyon kişiye ulaşmıştır. 1995 yılı itibariyle seyahat edenlerin sayısı 567 milyon civarında olmuştur (WTO 1995: 1996). 2000 yılında geldiğinde seyahat edenlerin sayısı dünya genelinde 700 milyon kişiye ulaşmıştır (Turizm Yatırımcıları Derneği 2001).

Konuya ilişkin istatistikler ve yapılan çalışmalar incelendiğinde, 1970'li yıllardan sonra uluslararası turizmde büyük bir canlanma meydana geldiği görülmektedir. Buna paralel olarak turizm hareketlerine ilişkin ekonomiden sosyolojiye, antropolojiden coğrafyaya kadar çeşitli bilim dallarında araştırmalar yapılmaya başlanmıştır (Britton 1982; Cohen 1972;

Conway 1983; Gray 1970, 1982; Pearce 1989; Shaw ve Williams 1994). Turizm talep ve yönelimlerini inceleyenler (Williams ve Zelinsky 1970) yanında turizmin arz yönünü inceleyen (Britton 1991; Shaw ve Williams 1994) araştırmalar da yapılmıştır. Ayrıca, azımsanmayacak sayıda yazar ve araştırmacı da turizmin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkilerini incelemiştir (Britton ve Clark 1987; Cater 1987; Mathieson ve Wall 1982). Bu araştırmacılar bazıları ise, değişik turizm modelleri geliştirmeye çalışmışlardır (Butler 1980; Miossec 1977; Stansfield 1978). Tüm bu çalışmaların yanında maalesef turizm hareketlerinin ortaya çıkardığı olumsuz kültürel ve çevresel sorunlara çare olacak politikalara, uygulamalara, stratejilere ve turizm sektörünün dengeli gelişimini sağlamak için yeterince araştırma yapılmamıştır (Ioannides 1995).

Otuz yıldan dan beri, ülkelerin planlamalarından sorumlu kurum ve kuruluşlar, uluslararası örgütler,

(*) Bu araştırma, Gazi Üniversitesi Araştırma Fonu tarafından desteklenmiştir.

akademisyenler ve araştırmacılar turizm sektörünün özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından önemini vurgulamaktadırlar (Britton ve Clarke 1987). Fakat turizm sektörünün getirdiği olumsuzluklar yetkili organlar ve akademisyenler tarafından yeterli bir şekilde dile getirilmemiştir. Eğer yeterli şekilde turizm planlaması yapılmadan turizm sektörü geliştirilmeye çalışılırsa, o ülke veya bölge mutlaka turizmin getireceği olumsuzluklardan payını alacaktır. Ülkeler turizm hareketlerinden aldıkları payı artırabilmek için bu olumsuzlukları mutlaka ortadan kaldırmalıdır. Wilkinso'nun (1989) ifade ettiği gibi ülkelerin turizmden elde edilecekleri gelir ile gideri dengelemeleri gerekir.

Günümüz turizm gelişmeleri incelendiğinde turistlerin sadece güneş, deniz ve kum gibi unsurları içeren kıyı turizmini değil, bunun yanısıra değişik turizm faaliyetlerini de aradıkları görülmektedir. Ayrıca, turizm faaliyetlerini sezonluk olmaktan kurtarmak ve tüm yıla yayabilmek için ülkelerin güneş ve denizin yanında değişik turizm faaliyetlerine yönelmeleri gerekmektedir. Sonuç olarak, turizm planlamasında ve politikalarının belirlenmesinde değişik turizm türlerinin olduğunu ve bu faaliyetlere katılacak turistlerin farklı motivasyon araçlarına ihtiyaç duyduklarını bilmek ülkelerin turizm sektöründe başarılı olmasında ilk faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. İşte bu bağlamda, gençlik turizmi ülkelerin üzerinde durması gereken önemli bir alternatif turizm çeşidi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Genelde gençlik turizmi ile genel turizm arasında açık bir fark yoktur. Gençlik turizmini genel turizm olayından ayırt etmeyi kolaylaştıracak farklı bilgi kaynakları söz konusu değildir. Gençlik turizmine yönelik olarak yapılan tüm tanımlar genel olarak benzer kavramları kapsamaktadır. "Gençlik turizmi: yaşı 15-25 yaş arasında olan; anne, baba veya kendilerinin meydana getirdiği aile fertleri olmaksızın seyahat edenlerin yarattığı turizmdir" (Toskay 1989:159).

Bir başka tanımda, Oral (1992:126) gençlik turizmini "15-25 yaş arasında bulunan gençlerin kamu ve özel organizasyonların sağladığı destek ve teşviklerden yararlanarak bireysel veya grup halinde ülke içinde yada dışında kültür ve dinlenme motifleri ile yaptıkları seyahat ve konaklamalardan oluşan ekonomi, sosyal ve kültürel motifli bir olay" olarak tanımlamaktadır.

Genel turizmin tanımı ile gençlik turizminin tanımını karşılaştırdığımızda, gençlik turizminde farklılığın yaş farklılığından çok davranışlardaki farklılıktan kaynaklanmakta olduğu görülmektedir.

Gençlerin seyahat amaçlarında, merak ve değişiklikleri arama, eğlenme ve hayatın zevklerinden yarar-

lanma, eğitim ve spor faaliyetlerine katılma istekleri gibi faktörler ağırlıkta olmaktadır. Bu nedenle, gençlerle diğer yaş grupları arasında seyahat amaçları ve seyahatten beklentiler konusunda farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar onların turistik davranışlarını etkilemektedir (Doğan 1986).

Gençlik turizmi; turizmin gelişmesi, yeni turistik alanların ve pazarların açılması konusunda cesaretlendirici bir unsurdur. Gençlik turizmi daha az bir alt yapı yatırımını gerektirir. Gençlik turizminde harcamaların günlük olarak az olmasına rağmen uzun süreli konaklamaya yönelik ve sezonluk olmamasından dolayı yerel ekonomiye büyük bir girdi sağlar (Garrido 1992).

- Gençlik turizminin özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür (Savcı 1997: 123).
- Gençlik turizminin gerektirdiği yatırımlar düşük maliyetli ve sadedirler,
- Gençlik turizmi için yapılacak yatırımlar düşük maliyetli olduklarından dış finansman gerektirmezler,
- Gençlik turizminde kamu kuruluşlarından yararlanılabilmektedir,
- Gençlik turizmi yeni turistik alanların keşfinde öncül rolü oynar,
- Turizm mevsiminde turistik lüks tesisler yüksek doluluk oranları ile çalışırken öğrenci yurtları, pansiyonlar gibi tesisler atıl olarak kalmaktadır. Gençlik turizmi bu dönemlerde bu tip tesislerin kullanımına olanak sağlayan bir turizm çeşididir,
- Gençlik turizmine katılanlar 15- 24 yaş arasındaki gençlerdir,
- Gençlik turizminden elde edilen toplam döviz miktarı diğer turizm çeşitlerinden elde edilen döviz miktarı ile karşılaştırıldığında az kaldığı görülmese rağmen turizmi sezona yayarak toplam ekonomiye yapmış olduğu toplam katkı onlardan daha fazladır,
- Gençlik turizminin eğlence, gezip görme boyutunun yanısıra eğitim boyutu da büyük önem taşır,
- Gençlerin kültürel yakınlaşma yolu ile diğer toplumları tanımalarına ve peşin yargılardan kurtulmalarına yardımcı olur,
- Gençlik turizmi ülkelerin kültürlerinin diğer ülkelerin vatandaşları tarafından tanınmasını ve böylece yayılmasını kolaylaştırır.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Sosyal ve ekonomik gelişmelerin sonucunda ortaya çıkan seyahat olgusu; insanların edindiği sosyal haklar ve ekonomik yaşamdaki gelişmelere bağlı olarak

hızla gelişmiştir. İlk zamanlarda turizm olayına daha çok gelir düzeyi yüksek insanlar katılırken, günümüzde daha düşük gelir düzeyine sahip olanlarda katılabilmektedir. Bu duruma paralel olarak, turizmin bir endüstri olarak gelişimi hızlanmış, günümüzde çeşitli yapısal değişikliklere uğramış ve bu konuya ilişkin yeni kavramlar ortaya çıkmıştır. Bu kavramlardan biri de hiç kuşkusuz gençlik turizmidir. Ülkeler turizmden elde ettikleri geliri artırmak, atıl turizm kapasitelerinin kullanımını sağlamak ve bölgeler arası kalkınmışlık düzeyini dengeleyebilmek için alternatif turizm faaliyetlerine yönelmektedirler. Alternatif turizm faaliyetlerinden biri olan gençlik turizmi; turizmin tüm yıla yayılması ve daha az bir ekonomik yatırım gerektirmesi nedeni ile ülkeler açısından önem kazanmaktadır.

Bu araştırmanın birinci amacı, Devlet İstatistik Enstitüsünün 1997 genel nüfus tespiti ve 2001 birinci dönem işgücü istatistiklerinin sonuçlarına göre toplam nüfusunun % 12'si 19-24 yaş grubu gençlerden oluşan Türkiye'de belirtilen yaş grubundaki gençlerin seyahat amaçlarını, turizm faaliyetlerinden beklentilerini, bu faaliyetlere katılımında karşılaştıkları güçlükleri, ulusal ve uluslararası gençlik turizmi organizasyonları hakkındaki bilgilerinin tespit edilmesidir. İkinci amacı ise elde edilen bulgular doğrultusunda gençlerin turizm faaliyetlerine katılımlarının sağlanabilmesi ve bu yolla iç turizmin canlandırılabilmesi için nelerin yapılması gerektiğini ortaya koyabilmektir.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Türkiye'nin turizm konusunda karşılaştığı temel sorunlardan biri turizm faaliyetlerinin Mayıs-Ekim ayları arasındaki sezona sıkışmasıdır (Bakınız TUR-SAB aylara göre gelen turist istatistikleri*). Bir başka ifadeyle, turizmin faaliyetlerinin tüm yıla yayılmasıdır. Dolayısıyla, bu dönemde turistik işletmelerin büyük bir bölümü atıl kalmaktadır. Diğer yandan, Türkiye'de ekonomik faaliyetler belli bölgelerde yoğunlaşmaktadır. Bu durum, bölgeler arası kalkınmanın dengesiz bir şekilde gelişmesine yol açmaktadır. Bu problemi giderebilmek için turizm faaliyetlerinin ekonomik faaliyetlerin yoğun olmadığı bölgelere yöneltilmesine çalışılmaktadır. Turistik tesislerin çoğunluğu büyük sabit yatırımları gerektirdiğinden ve turizm faaliyetleri büyük oranda risklere karşı duyarlı olduğundan yatırımcılar bu bölgelerde yatırım yapma konusunda çekimser davranmaktadır.

(*) Turizm Bakanlığı (10.10.2002). Turizm İstatistikleri
<http://www.turizm.gov.tr/turizm.tb?app=istatistik&stat.Path>

lar. Bu olumsuzlukları gidermenin ve turizmi ülke geneline yaymanın en etkili yollarından biri, gençlik turizminin geliştirilmesidir. Gençlik turizmine yönelik yapılacak yatırımların gerektirdiği maliyetler kıyı turizmi veya kış turizmine yapılacak yatırımlara oranla oldukça azdır.

Dünyada, genelde gençlik turizmine yönelik konaklama tesisleri olarak hosteller inşa edilmekte ve gençler bu tesislerde oldukça uygun fiyatlara konaklayabilmektedirler. Hosteller turizmin sürükleyici etkisi sonucunda, çevrede yer alan yardımcı tesislerinin çalışma kapasitelerinin artmasına veya yeni yatırımcı işletmelerin kurulmasına yol açmaktadırlar. Türkiye'de 15-24 yaş arasındaki gençlerin sayısı yaklaşık olarak 13804000 kişidir (D.I.E 1997:2001). Bu kadar büyük bir gençlik potansiyeline sahip bir ülkede gençlik turizminden verimli bir şekilde yararlanılmaması ülke ekonomisi açısından büyük bir kayıptır. Gençlerin belli bir kısmının iç turizme yöneltilmesi ülke ekonomisine yukarıda belirtilen olumsuzlukları giderme konusunda büyük imkanlar sağlayacağına inanılmaktadır. Bundan dolayı gençleri turizme yöneltmek için nelerin yapılması gerektiğinin tespit edilip, bunlara ilişkin gerekli önerilerin ortaya konması gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı, gençlerin turizme yöneltilmesi için nelerin yapılması gerektiğine ilişkin bulguları ortaya koyarak, Türkiye'de gençlik turizminin gelişmesine yardımcı olabilmektir.

YÖNTEM

Araştırmanın Kapsamı

Bu çalışmada araştırmaya konu olan topluluk, Türkiye'de ki mevcut 76 üniversitede okuyan 1211937 öğrencidir. Veri toplarken araştırmaya konu olan topluluğun tamamı üzerine anket uygulama genelde çok güç olduğundan, araştırma topluluğundan topluluğun özelliklerini taşıyabilecek örnek seçilir ve anketler bu örnek topluluğa uygulanır. Bu çalışma da, zaman ve ekonomik kısıtlılıklar nedeni ile mevcut 76 üniversite içerisinde tesadüfi olarak seçilen 30 üniversitede okuyan öğrenciler üzerinde yürütülmüştür. Seçilen üniversiteler; Akdeniz Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Atılım Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Celal Bayar Üniversitesi, Dicle Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Gazi Osmanpaşa Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Osman Gazi Üniversitesi, Muğla Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi,

Kara Elmas Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Osman Gazi Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Niğde Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, 19 Mayıs Üniversitesi'dir.

Örneklemin Belirlenmesi

Araştırmalarda örnekleme sayısının belirlenmesi ilişkin olarak bir çok yazar (Cannon 1994; Davis ve Consenza 1988; Ryan, 1995) değişik formüller ortaya koymuşlardır. Bu araştırmada, örnek sayısının belirlenmesinde aşağıdaki Ryan'ın (1995) formülünden faydalanılmıştır.

Formül:

$$n = \frac{NPq}{Z^2} \frac{(N-1)B^2 + Pq}{1}$$

Formülde yer alan semboller;

n = Örnekleme sayısını,
N = Araştırmaya konu olan topluluğu,
P = Topluluk oranı veya tahminini,
q = 1-P'i,
B = Katlanıla bilinir hata oranını, ve
Z = Z sayısı (istenilen güven aralığında)nı ifade etmektedir.

$$N = 1211937$$

$$P = 0.5$$

$$q = 0.5$$

$$B = 0.03$$

$$z = (1.96)^2$$

$$n = \frac{1211937 (0.5) (0.5)}{(1.96)^2} \frac{(1211937-1) 0.03^2 + (0.5) (0.5)}{1}$$

Not: Araştırmaya konu olan topluluk için bakınız**.

Formülden de anlaşılacağı gibi, örnekleme sayısının belirlenmesinde araştırmacının önceden bazı kararlar vermesi gerekir. Araştırma konusu ile ilgili daha önceden herhangi bir araştırma yapılmamış ise P değeri genel olarak 0,5 olarak alınır. Örnek sayısının

belirlenmesinde katlanılabilir hata oranı Hurst'ın da (1994) dile getirdiği gibi bir matematiksel kavram olup araştırmaya konu olan toplulukla örnek olarak seçilen kitlenin uygunsuzluğunu gösterir ve genellikle araştırmacının önceden tahmin etmesi gerekir. Katlanılabilir hata oranı her zaman yüzde onun altındadır.

Bu çalışmada, katlanılabilir hata oranı yüzde üç olarak saptanmıştır. Bunun yanında, araştırmalarda yapılan çalışmaların bir güven aralığında olması, araştırmacının güvenilirliği açısından büyük önem arz etmektedir. Araştırmacılar tarafından kabul edilen bu güven aralığı da artı eksi yüzde iki buçuktur. Başka bir ifade ile %95 güven aralığıdır. Z değeri de buna bağlı olarak 1,96 olarak saptanmıştır.

Araştırmacıların da dile getirdiği gibi örnekleme yöntemlerinin kabulü ve bu alanda meydana gelen gelişmeler, kişiler ve organizasyonlar için bilgilerin elde edilmesini hem kolaylaştırmış hem de bu bilgilere ulaşmak için yapılan giderler de önemli ölçüde azalmalara neden olmuştur (Cannon 1994). Araştırmalarda örnek sayısının belirlenmesinde dikkat edilmesi gereken temel unsur örneklemin hedef kitle olarak alınan topluluğun özelliklerini yansıtacak ve araştırmacının en düşük maliyette yapılabilmesini sağlayacak nitelikte olmasıdır. Mendenhall, Reinmuth ve Beaver'e (1993) göre araştırmaya konu olan topluluğun benzer karakterlere uygun olarak seçilmesi halinde örnekler kabul edilebilir sonuçlar ortaya koymaktadır.

Anketin Oluşturulması

Bir çalışmanın istenilen geçerlilikte olabilmesi için Davis ve Consenza'nın (1988:150-151) önerdiği bazı evrelerden geçmesi gerekir;

- Konuyla ilgili yazılmış tüm eserlerin incelenmesi,
- Konuyla ilgili uzman kişilerin düşüncelerine önem verilmesi,
- Çalışmanın yapılacağı guruba ön bir pilot testin yapılması,
- Yapılan tüm bu çalışmalar sonunda gerekli değişikliklerin yapılması.

Bu çalışmanın istenilen geçerlilikte olabilmesi için, araştırma üç aşamadan geçmiştir. İlk aşamada, konuyla ilgili yazılmış kitap ve dergiler incelenmiş, araştırmacının amacı belirlenmeye çalışılmış, ikinci aşamada, araştırma için anket soruları hazırlanmış ve sonucu aşamada ise, hazırlanan anketin anlaşılır olup olmadığı ön testlerle belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma için hazırlanan anket 31 sorudan oluşmaktadır. İlk yedi soru ankete katılan öğrencilerin de-

(**) Milli Eğitim Bakanlığı (10.10.2002). Turizm İstatistikleri <http://www.meb.gov.tr/stats/CINDEKILER.html>

mografik özelliklerini ortaya koymaya yönelik, 8. sorudan 15. soruya kadar olan sorular turizm faaliyetlerine katılımlarına ilişkin bilgi edinmeye, 16. 17. ve 18. sorular seyahate katılım amaçları, gidecekleri yerlerden beklentilerini ve turizme katılımlarını etkileyen unsurları belirlemek, 19.20. sorular ile uluslararası gençlik organizasyonları hakkındaki bilgilerini ve bunları kullanıp kullanmadıkları hakkında bilgi edinmek, diğer sorular ise gençlerin gençlik turizmi ve turizmin faydalarına ve zararlarına ilişkin değerlendirmelerini öğrenmek amacıyla hazırlanmıştır.

Bilgilerin Toplanması

Çalışma için gerekli olan bilgilerin toplanması Ekim-Kasım 2001 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırma, Türkiye genelinde 30 farklı üniversitede okuyan 1067 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Üniversiteler halen Türkiye’de eğitim ve öğretime devam eden 76 üniversitede arasından basit tesadüfi seçim yöntemi ile seçilmiştir. Belirlenen öğrenci sayısı bu üniversitelerde okuyan öğrenci sayılarına oranlanarak her üniversitede araştırma sorularının yöneltileceği öğrenci sayıları belirlenmiştir. Araştırma kapsamına alınan üniversitelerin belirlenmesinde kriter olarak ülke genelinde en çok öğrenci sahip olan üniversiteler tercih edilmiştir. Örneklem kapsamına alınan üniversitelerde öğrenciler yine tesadüfi yöntemle belirlenmiştir. Anketler bu üniversitelerde görev yapan öğretim elemanları tarafından öğrencilere uygulanmıştır.

Bu araştırma için uygulanması gereken anket sayısı sayfa 8 de açıklanan formül yardımıyla 1067 olarak saptanmıştır. Değişik nedenlerle (yanlış, eksik doldurma ve 26 yaş ve daha yukarı olan öğrenciler) 868 adet anket değerlendirmeye alınmış, sonuç olarak ankete katılım oranı % 81 olarak saptanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1’de, araştırmaya katılan üniversite gençliğinin bazı sosyo-demografik özellikleri görülmektedir. Ankete katılanların % 89,9 devlet üniversitelerinde, % 10,1 ise vakıf üniversitelerinde okumaktadır. Bunların, % 24,5’i 15- 19, % 75,5 ise 20-25 yaş arası gençlerden oluşmaktadır. Yine ankete katılanların, % 54,3 kız % 45,7 ise erkek öğrencidir. Doğal olarak, ankete katılanların %98,3 bekar, % 1,4 evlidir. Araştırmaya katılan öğrencilerin aylık gelirleri ve bu gelirleri nerelerden elde ettikleri konusuna bakıldığında ise; öğrencilerin çok büyük bir bölümünün gelir düzeylerinin 240 milyon TL’nin altında olduğu saptanmıştır. Bunun neticesinde, Türkiye’de üniversite gençliğinin turizm faaliyetlerine katılabilmesi-

nin zor oluşu ortaya çıkmaktadır. Ankete katılan öğrencilerin sadece %1,6 gibi düşük bir oranın 600 milyon üzerinde aylık gelir elde ettiği Tablo 1’de görülmektedir. Üniversitede okuyan gençlerin %70,6’lık bir bölümü kişisel harcamalarını yapabilmeleri için ailelerine muhtaç olduklarını, buna karşılık ankete katılan öğrencilerden sadece %5,9’u çalışarak okudukları gözlenmektedir. Öte yandan, hemen hemen araştırmaya katılan her beş öğrenciden birinin de değişik kanalları kullanarak burs aldığı saptanmıştır.

Araştırma sonuçları; üniversite eğitimi alan gençlerin hemen hemen üçte birinin (%31,1) gençlik turizminden hiç bir şekilde haberdar olmadığını ortaya çıkarmıştır. Yine, Avrupa’da gençlerin yoğun olarak kullandıkları uluslararası öğrenci kartı ve Avrupa tren biletinin varlığından haberdar olan gençlerin oranı ise, sadece %13,9 olarak ortaya konmuştur. Gençlere yönelik turistik faaliyetlerden haberdar olan gençlerin hangi hizmetlerden faydalandıklarına bakıldığında ise; % 61,2’lik bir oran ile gençlere yönelik kamplardan faydalandıkları Tablo 2’de görülmektedir. Aslında, gençlerin turizm faaliyetlerine katılmalarını sağlayacak en önemli kurumlardan biri olan üniversitelerin kendi üzerlerine düşenleri yapmadıkları bu araştırma sonucunda ifade edilebilecektir. Zira, ankete katılan gençlerin büyük bir oranı (%74,3) eğitim aldıkları üniversitelerin turizm faaliyetlerini teşvik etmediklerini ifade etmişlerdir. Bu olumsuzluğun giderilmesi için gençlerden üniversitelerinde hangi faaliyetlerin düzenlenmesini istedikleri sorulmuş, alınan cevapta üniversite gençliğinin %30,1’lik bir kısmının üniversite yönetimlerinden dinlenme ve eğlenme amaçlı gezilerin düzenlenmesini, ikinci sırada ise; % 29,5’lik bir oranla kültürel ve tarihi içerikli gezilerin düzenlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu araştırma sonucunda ortaya çıkan bir diğer önemli bulgu ise, gençlerin % 11,4’lük bir kısmının kendilerini geliştirmek ve mesleklerinde başarılı olmak amacı ile fuar, kongreye katılım için gezilerin düzenlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Öte yandan, gençlerin turizm faaliyetlerine katılmalarını artırmak için nelerin yapılması gerektiği sorulmuş, gençler ucuz konaklama (%24) ve ulaştırma hizmetlerinin (%22,6) sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu konu ile ilgili araştırmada dikkate değer bir öneri de, gençlere tatil kredisi sağlanması gerekliliğinin ortaya konmasıdır. Yine, araştırmaya katılan her on öğrenciden biri ülkeler arasındaki öğrenci değişim programlarının geliştirilmesi yönünde düşüncelerini ifade etmişlerdir. Yabancı gençleri ülkemize çekebilmek için yapılması gerekenler Tablo 2’de verilmiştir. Genel olarak gençlerin %25,6’sı Türki-

ye'nin tanıtımına önem verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu konu ile ilgili olarak, gençlik organizasyonlarına yeterli desteğin sağlanması, ucuz ulaşım ve konaklama imkanlarının artırılması gerektiğini düşünenlerin oranı da azımsanmayacak bir orandadır.

Turizm hareketleri başta ekonomik olmak üzere, gerek turizmin yapıldığı ülke veya bölgeye gerekse de yerel halka bir takım faydalar getirmektedir. Bu faydaların neler olabileceğini gençlerin bakış açısı ile oraya koymak amacı ile turizmin bireylere ve ülkelere olan faydaları sorulmuş ve alınan cevaplar Tablo 3'te verilmiştir. Bireylere diğer kültürleri tanıma fırsatı vermesi (%21), ülke ekonomisinin büyümesine katkıda bulunması (%19), ülkenin tanıtımına katkıda bulunması (%18,2) ilk üç sırayı aldığı görüşünü bildirmişlerdir.

Turizmin ülkenin ekonomik büyümesine katkı sağlar diye cevap verenlerin oranı (%19) ile ülke kay-

Tablo 1. Ankete Katılanların Öğrencilerin Bazı Sosyo-Demografik Özellikleri

Karşılaştırılan Değerler	n	%	N
Üniversite Türü			868
Devlet Üniversitesi	780	89,9	
Vakıf Üniversitesi	88	10,1	
Yaş Grupları			868
15-19 yaş	213	24,5	
20-25 yaş	655	75,5	
Cinsiyet			868
Erkek	397	45,7	
Kadın	471	54,3	
Medeni Durumu			868
Bekar	853	98,3	
Evli	12	1,4	
Boşanmış	1	0,1	
Dul	2	0,2	
Yıllık Gelirleri (Milyon TL)			826
120 ve altında	356	43,1	
121-240	339	41,0	
241-360	84	10,2	
361-480	17	2,1	
481-600	16	1,9	
601-720	7	0,8	
721-850	2	0,2	
851 ve üzeri	5	0,6	
Gelir Kaynakları			*
Aileden	795	70,6	
Burs alarak	211	18,7	
Kendi çalışarak	67	5,9	
Akrabadan	38	3,3	
Diğer	15	1,3	

* Soruya birden fazla cevap verilmiştir.

Tablo 2. Ankete Katılan Gençlerin Turizme Ait Bazı Değerlendirmeleri

Değerlendirme Konuları	n	%	N
Hizmetlerden haberdar olma			*
Gençlik kampları	376	31,0	
Kamp alanları	255	21,0	
Uluslararası öğrenci kartı	90	7,3	
Avrupa tren bileti	81	6,6	
Uluslararası hosteller birliği	38	3,1	
Hiçbiri	379	31,1	
Hizmetlerden faydalanma			142
Gençlik kampları	87	61,2	
Kamp alanları	45	31,7	
Uluslararası öğrenci kartı	5	3,5	
Avrupa tren bileti	3	2,1	
Uluslararası hosteller birliği	2	1,5	
Üniversitelerin teşviki			848
Evet	218	25,7	
Hayır	630	74,3	
Üniversitelerden istenen faaliyetler			*
Dinlenme ve eğlence amaçlı geziler	286	30,1	
Kültürel ve tarihi içerikli geziler	272	29,5	
Doğa sporları ve çevre gezileri	236	25,6	
Fuar ve kongreye katılım	105	11,4	
Diğer	22	2,4	
Turizm faaliyetlerine katılım için			*
Ucuz konaklama sağlanmalı	669	24,0	
Ucuz ulaşım sağlanmalı	636	22,6	
Öğrenci ve gençlik kuruluşları desteklenmeli	461	16,4	
Tatil kredisi sağlanmalı	405	14,4	
Uluslararası kuruluşlarla işbirliği sağlanmalı	335	11,9	
Öğrenci değişim programları geliştirilmeli	301	10,7	
Yabancı gençlerin ülkeye gelmesi için			*
Ülke tanıtımına önem verilmeli	645	25,6	
Gençlik organizasyonları geliştirilmeli	615	24,4	
Ucuz konaklama sağlanmalı	432	17,1	
Ucuz ulaşım sağlanmalı	410	16,2	
Vize ve pasaport işlemleri kolaylaştırılmalı	383	15,2	
Diğer	34	1,3	

* Soruya birden fazla cevap verilmiştir.

nalarının hızla tüketilmesine yol açar etkisine etki eder cevabı verenlerin oranının (%13,9) bir birine yakın olması, gençlerin turizmin getirdiği kadar götürdüğü kanısını taşıdıklarına bir işaret olabilir. Öte yandan, araştırmaya katılanlardan, Tablo 3'te belirtilen turizmin ülkelere ve bireylere olan olumsuz etkilerine ilişkin soruya cevap verenlerin; %29,8'i sosyal değişmeyi hızlandırdığı, %19,1'i kültürel yozlaşmaya yol açtığı, %8'i çevre kirliliğine yol açtığı, %16,6'sı bireylerin toplumlarında yabancılaştığı, %13,9'u ülke kaynaklarının hızla tüketimine yol açtığı ve %2,6'sı ise diğer olumsuz etkileri getirdiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 3. Ankete Katılan Gençlerin Turizm Hakkındaki Görüşleri

Değerler	n	%	N
Turizmin faydaları *			
Diğer kültürleri tanıma fırsatı verir	717	21,0	
Ülke ekonomisinin büyümesine katkı sağlar	652	19,0	
Ülke tanıtımına katkısı	633	18,2	
Bireylere kendi kültürünü tanıma fırsatı verir	559	16,1	
Uluslararası barışa katkı sağlar	399	11,5	
Bireyin özgüvenini artırır	273	8,0	
Bireylere kişilik kazandırır	218	6,2	
Diğer	11	0,003	
Turizmin olumsuz etkileri *			
Sosyal değişmeyi hızlandırır	411	29,8	
Kültürel yozlaşmaya neden olur	268	19,1	
Çevre kirliliğine neden olur	248	18,0	
Bireylerin toplumda yabancılaşması	229	16,6	
Ülke kaynaklarının hızlı tüketimine yol açar	189	13,9	
Diğer	37	2,6	
Turizmin geliştirilmesinde devletin rolü			854
Evet	746	87,4	
Hayır	108	12,6	

*Soruya birden fazla cevap verilmiştir.

Araştırmaya konu olan bir diğer soru da, gençlik turizminin geliştirilmesinde devletin görevinin bulunup bulunmadığı hususundaki görüşleri idi. Tablo 3'ten anlaşılacağı üzere, araştırmaya katılanların % 87,4'lük gibi yüksek bir oranla sosyal devlet olmanın gereği olarak devletin bu konuda üzerine düşeni yaparak gençlerin turizm etkinliklerine katılmasını sağlaması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Araştırma sonucunda elde edilmek istenen önemli bir bulgu da ankete katılan gençlerin seyahat amaçlarının öğrenilmesidir. Bu nedenle, gençlere seyahat amaçlarının önemi (hiç önemli değilden çok önemliye kadar) beşli Likert modeline göre sorulmuş alınan cevaplar Tablo 4'e yansıtılmıştır. Tabloya göre, gençlerin önem verdikleri ilk beş seyahat amaçlarının aritmetik ortalamaları dikkate alınarak sırasıyla; eğlenmek (4,28), doğal güzellikli yerleri gezme (4,22), değişik insan ve kültürleri tanıma (4,05), bir bölgeyi ayrıntılı gezmek (3,94) ve özgür olmak ve macera yaşamak (3,85) olarak tespit edilmiştir. Tablo 4'ün ortaya koyduğu bir gerçekte, fuar ve kongrelere katılmanın 2,91'lik aritmetik ortalama ile gençlerin en az önem verdikleri seyahat amaçları olarak tespit edilmesidir.

Gençlerin tatile gittikleri yerlerde bulunmasını istedikleri özelliklerin belirlenmesi gençlik turizmini geliştirmek isteyen ülkeler ve bölgeler için önemli kriterler olması nedeniyle bu araştırmada da Türkiye'deki gençlerin tatillerini geçirmek istedikleri yerlerde aradıkları özellikler, yine beşli Likert modeli kul-

lanılarak 13 değişkenle sorulmuş ve alınan cevaplar Tablo 5'te sunulmuştur. Buna göre, gençlerin seyahat ettikleri yerlerde aradıkları ilk yedi unsur sırasıyla; doğal, temiz güzel bir çevre (4,57), yeme ve içme yeterlilik (4,33), konaklamada yeterlilik (4,29), ulaşım imkanlarında yeterlilik (4,22), sosyal etkinliklerin bulunması (4,3), eğlence imkanlarında yeterlilik (4,08), güneş, deniz ve kumun bulunması (4,00) gelmektedir. Buna karşın, gençler için çok daha az önemli olan iki unsur ise kamp yapma imkanlarında yeterlilik (3,14) ve doğa sporlarını yapmada yeterlilik (3,41) olarak tespit edilmiştir. Tablodan çıkan sonuçlar incelendiğinde gençlerin bir yere seyahat etmelerinde aradıkları unsurların aslında bir seyahat için zorunlu olan konaklama, yeme içme ve ulaşım gibi temel öğeleri içerdiği görülmektedir. Bir başka ifade ile, gençlik turizminin geliştirilmesi için ülkelerin ekstrasından bir şeyler yapmasına gerek kalmadan, zaten var olan turistik değer ve ortamı kullanarak bu geniş kitlenin ülkelerine veya bölgelerine çekilebileceği gerçeğidir.

Öte yandan, gençlerin tatile çıkma kararlarını etkileyen unsurların neler olduğunun belirlenmesi bu alternatif turizm çeşidini geliştirmek isteyen ülkelerin önlem alması gereken hususların tespiti anlamına geleceğinden, üzerinde önemle durulması gereken konular olarak algılanması gerekir. Tablo 6, bu noktada bir katkı sağlamaktadır. Zira, araştırmaya katılan gençlerin tatile çıkmalarında etkili olan faktörleri ortaya koymaktadır. Buna göre, gençlerin tatile çıkmalarını etkileyen en önemli faktör 4,03'lük aritmetik ortalama ile gençlerin ekonomik olarak yeterli güce sahip olmanlarıdır. İkinci sırada, gençlerin gittikleri ülkelerin veya turistik merkezlerin yeteri kadar güvenli olmaması gelmektedir. Zira, ankete katılan gençlerin %78,5'i tatile çıkma kararını verirken gittikleri yerlerin güvenli olmasının seyahat kararlarını etkilediğini ifade etmektedir. Bir ülkeden diğer bir ülkeye gitmek için gerekli olan vize gençlerin tatile çıkma kararını etkileyen üçüncü unsuru teşkil etmektedir. Tablo 6 incelendiğinde, gençlerin sadece %28'lik bir kısmı seyahatlerinde vize alma problemi ile karşılaşmadığını ifade ederken çok büyük bir kısmı ise bu problemle karşı karşıya kaldıklarını ifade etmektedirler. Ülkeler ekonomik, politik, sosyal ve diğer haklı nedenlerle kendilerini korumak için vize almayı uygulamak zorunda da olsalar, gençlerin seyahatlerini kolaylaştırmalar hem kendileri için hem de dünya gençliği için bir hak olsa gerek. Öte yandan, gençlerin seyahat etmelerini en az etkileyen iki faktör ise, toplumsal değerler (2,60) ve ailelerinin baskısıdır (2,64). Bu iki sonuca bakıldığında, gençlerin tatile çıkma kararlarını vermelerinde kendi özgür iradelerini kullandıklarını ifade edilebilir.

Tablo 4. Gençlerin Seyahat Etmelerini Etkileyen Unsurlar

Seyahat Amaçları	Hiç Önemli Değil		Önemli Değil		Kısmen Önemli		Önemli		Çok Önemli		Toplam		Art. Ort.
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	%	n	
Akraba ve dostları ziyaret etmek	67	7,2	46	5,4	238	27,9	342	40,1	166	19,5	853	3,59	
Özgür olmak ve macera yaşamak	26	3,1	62	7,3	199	23,5	287	33,9	272	32,3	846	3,85	
Bir bölgeyi ayrıntılı gezmek	14	1,7	45	5,3	188	22,2	329	38,9	270	31,9	846	3,94	
Yalnız kalmak ve dinlenmek	50	5,9	81	9,6	215	25,4	263	31,1	238	28,1	847	3,66	
Değişik insan ve kültürleri tanıma	14	1,6	27	3,2	149	17,5	373	43,8	288	33,8	851	4,05	
Doğal güzellikli yerleri gezme	10	1,2	22	2,6	103	12,1	350	41,3	363	42,8	848	4,22	
Spor yapmak	51	6,0	121	14,4	273	32,4	232	27,5	166	19,7	843	3,40	
Fuar ve kongrelere katılmak	114	13,5	183	21,6	295	34,8	175	20,7	80	9,4	847	2,91	
Eğlenmek	12	1,4	24	2,8	104	12,3	281	33,1	427	50,4	848	4,28	
Sanat ve kültürel faaliyete katılma	34	3,4	89	10,5	265	31,1	306	36,0	157	18,4	851	3,54	

* Aritmetik ortalamının yüksek olması seyahat amaçlarının daha önemli olduğunu gösterir. Aritmetik ortalama beşli Likert modeline göre alınmıştır.

Tablo 5. Gençlerin Seyahat Ettikleri Yerlerde Bulunmasını İstedikleri Unsurlar

Seyahatte Aranan Özellikler	Hiç Önemli Değil		Önemli Değil		Kısmen Önemli		Önemli		Çok Önemli		Toplam		Art. Ort.
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	%	n	
Güneş, deniz ve kumun bulunması	35	4,1	50	5,9	150	17,6	268	31,4	351	41,1	854	4,00	
Doğal, temiz güzel bir çevre	6	0,7	13	1,5	24	2,8	256	29,7	564	65,4	863	4,57	
Doğa sporlarına uygunluk	44	5,2	121	14,2	306	36,0	203	23,9	177	20,8	851	3,41	
Kamp yapma imkanları	79	9,3	193	22,7	246	29,0	189	22,3	142	16,7	849	3,14	
Tarihi ve kültürel değerler	23	2,7	38	4,4	246	28,8	305	35,7	242	28,3	854	3,83	
Halkın misafirperver olması	35	4,1	93	10,9	237	27,8	278	32,6	209	24,5	852	3,63	
Eğlence imkanları	8	0,9	50	5,9	142	16,7	316	37,1	335	39,4	851	4,08	
Alışveriş imkanları	9	1,1	80	9,4	216	25,4	301	35,3	246	28,9	852	3,82	
Sosyal etkinliklerin bulunması	4	0,5	30	3,5	129	15,1	376	44,1	314	36,8	853	4,13	
Konaklamada yeterlilik	10	1,2	22	2,6	90	10,5	319	37,3	415	48,8	856	4,29	
Yeme-içmede yeterlilik	4	0,5	16	1,9	84	9,9	342	40,2	405	47,6	851	4,33	
Ulaşım imkanlarında yeterlilik	11	1,3	22	2,6	127	15,0	299	35,3	389	45,9	848	4,22	
Sportif faaliyetlerde yeterlilik	34	4,0	92	10,8	237	27,8	268	31,5	221	25,9	852	3,65	

* Aritmetik ortalamının yüksek olması seyahatte aranan özellikler daha önemli olduğunu gösterir. Aritmetik ortalama beşli Likert modeline göre alınmıştır.

Tablo 6. Gençlerin Seyahat Etmelerini Etkileyen Unsurlar

Seyahati Etkileyen Özellikler	Hiç Önemli Değil		Önemli Değil		Kısmen Önemli		Önemli		Çok Önemli		Toplam		Art. Ort.
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	%	n	
Toplumsal değerler	195	23,3	179	21,4	271	32,3	153	18,3	40	4,8	838	2,60	
Aile baskısı	220	25,9	165	19,5	221	26,1	186	21,9	56	6,6	848	2,64	
Turizm konusunda bilgisizlik	141	16,8	191	22,8	237	28,2	196	23,4	74	8,8	839	2,85	
Ekonomik yetersizlikler	27	3,2	48	5,7	158	18,8	253	30,0	357	42,3	843	4,03	
Güvenliğin yetersizliği	81	9,6	100	11,9	184	21,9	257	30,6	218	26,0	840	3,51	
Vize alma güçlüğü	123	14,9	108	13,1	112	13,6	276	33,5	205	24,9	824	3,40	
Gençlik organizasyonlarında yersizlik	94	11,2	133	15,9	208	24,8	246	29,4	157	18,7	838	3,29	

* Aritmetik ortalamının yüksek olması seyahati etkileyen faktörlerin daha önemli olduğunu gösterir. Aritmetik ortalama beşli Likert modeline göre alınmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Oldukça yüksek sayıda genç nüfusa sahip olan Türkiye’de genç nüfusun turizm faaliyetlerine katılımlarının sağlanması ile ülkemizde alternatif turizm faaliyetlerinin gelişeceği ve böylelikle turizm faaliyetlerinin tüm sezona yayılacağı görüşü çeşitli yazarlar tarafından ortaya konmuştur. Bu araştırma ile, literatürde genç nüfus olarak kabul edilen 15-25 yaş arasındaki gençlerin turizm faaliyetlerine katılım düzeylerini belirlemek ve onların bu faaliyetlerden beklentilerine ilişkin bilgileri elde etmek ve bunlara dayalı olarak gençlerin alternatif turizm faaliyetlerine katılımlarını sağlayabilmek ve böylece Türkiye’de turizm faaliyetlerini tüm sezona ve bölgelere yayabilmek için nelerin yapılabileceğine ilişkin öneriler ortaya koyma amaçlanmıştır.

Gençlerin seyahat etme amaçları arasında en yüksek düzeyde önem verdikleri seyahat amacı eğlenme amaçlı seyahatler olurken bunu doğal güzellikleri olan yerleri görmek amaçlı seyahat izlemektedir. Gençler tatil amaçlı seyahate gidecekleri yerlerde en çok doğal, temiz ve güzel bir çevrenin bulunmasını isterlerken, bunu yeme içme imkanlarının yeterliliği izlemektedir. Gençler tatil amaçlı seyahatlerinde en önemli engel olarak ekonomik yetersizlikleri görmekte bunu güvenliğin yetersizliği izlemektedir.

Araştırmaya katılan gençlerin, %74,3’ü okudukları üniversitelerde turizm faaliyetlerine katılımlarının teşvik edilmediği görüşündedirler ve bunların %30,1’i buldukları üniversitelerde dinlenme ve eğlenme amaçlı gezi düzenlenmesini isterken, %29,5’i kültürel ve tarih içerikli gezilerin düzenlenmesini istemektedirler.

Gençlerin %81,2’si turizm konusunda uzman kuruluşların faaliyetlerinden haberdar olmadıklarını belirtmişlerdir. Gençlerin turizm faaliyetlerine katılabilmesi için ucuz konaklama ve ulaşımın sağlanması, yabancı gençleri Türkiye’ye çeke bilmek için ülke tanıtımına önem verilmesi ve gençlik organizasyonlarının geliştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Gençlerin büyük bir kısmı turizmin bireylere diğer kültürleri tanıma imkanı sağladığı ve ülkelerin ekonomilerinin büyümesine katkıda bulunduğunu, ayrıca ülkelerin tanıtımına katkısı olduğunu, fakat bunların yanı sıra büyük bir çoğunlukla sosyal değişmeyi hızlandırarak ve kültürel yozlaşmaya yol açarak ülkelere ve toplumlara olumsuz etkilerinin bulunduğunu belirtmişlerdir. Gençlerin %87,4’ü turizmin geliştirilmesinin devletin görevi olduğunu ifade etmişlerdir.

Türkiye’de gençlerin turizm faaliyetlerine katılımını sağlayabilmek için öncelikle devlet ve diğer organizasyonların bir işbirliğine gitmesi kaçınılmaz-

dır. Çünkü, gençler ne devletin ne de diğer organizasyonlar ve gençlik kuruluşlarının faaliyetlerinden haberdardır. İhtiyaç duydukları bilgileri tamamen kendi çabaları ile dost ve arkadaşlarından edinmektedirler. Gençlerin kendilerine sunulan imkanlardan yararlanabilmeleri ve bunlar hakkında bilgi sahibi olabilmeleri için tanıtım ve bilgilendirme faaliyetlerine ağırlık verilmelidir. Bunun için üniversiteler, öğrenci yurtları ve diğer öğretim kurumları ile işbirliği yapabilir ve bunların aracılığı ile bilgilendirme tanıtım faaliyetleri gerçekleştirilebilirler.

Araştırma sonucunda gençlerin büyük bir çoğunluğu turizm faaliyetlerine katılmak istediklerini fakat ekonomik imkansızlıklar ve bilgi eksikliği nedeni ile bunu başaramadıklarını yazdıkları görülmüştür. Bu nedenle, dar gelirli aileden gelen ve %43’ünün aylık gelirlerinin 120 milyon ve daha az olduğu bir ortamda gençlerin turizm faaliyetlerine katılmalarını beklemek güç olmaktadır. Bu nedenle, öncelikle ülkemiz de hostel ve oberjler gibi ucuz güvenli ve temiz konaklama hatta yeme içme olanağı sağlayan işletmelerin kurulması teşvik edilmelidir. Bu işletmeler diğer belgeli konaklama tesislerinin yararlandığı muafiyetlerden teşvik olanaklarından yararlandırılmalıdır. Kurulacak olan bu işletmeler yalnızca denizin ve kumun olduğu yerlerde değil ülkenin her yanına yayılmış olan doğal, temiz ve güvenli bir çevrenin tarihi ve kültürel değerlerin bulunduğu tüm alanlarda kurulmalı ve bunların uluslararası kuruluşlar ile işbirliğine gitmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca, Türkiye’de var olan kamp- ların sayısı artırılmalı ve nitelikleri yükseltilmelidir.

Öte yandan, gençlerin seyahat etmelerini kolaylaştırmak amacı ile ulaşım imkanlarından indirimli yararlanmaları sağlanmalıdır. Gençlere yönelik olarak seyahat acentelerinin faaliyetlerini artırılması teşvik edilmelidir. Türkiye’deki Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı tüm yurtlar belirli dönemlerde gençlerin kullanımına sunulmalıdır. Tüm bu sayılan unsurların gerçekleştirile bilmesi temelde, devletin bu konuya bakış açısında bağlı olup kanun düzenleyici olarak öncelikle Turizm Bakanlığının bu konuya eğilmesi gerekmektedir. Gençlik turizmi çok fazla getirisi olmamakla beraber müşteri devir hızı ve sürükleyici etkisi ile atıl olunan sezonlarda var olan tesislerin doluluk oranlarına ve bölgelerin ekonomik kalkınmasına katkıda bulunduğu bilinci ile bu sektöre gerekli önemin verilmesi gerekir.

KAYNAKÇA

- Britton, R. A. (1982). The Political Economy of Tourism in the Third World, *Annals of Tourism Research*, 9 (3): 331-58.
- Britton, S. (1991). Tourism, Capital, and Place: Towards a Critical Geography of Tourism, *Environment and Planning D: Society and Space*, 9 (4): 51-78.

- Britton, S., ve Clarke, W.C (1987). *Ambiguous alternative: Tourism in Small Developing Countries*. Suva, Fiji: University of the South Pacific.
- Butler, R. W. (1980). The Concept of a Tourist Area Cycle of Evolution: Implications for Management of Resources, *Canadian Geographer*, 14 (1): 5-12.
- Cannon, J. (1994). Issues in Sampling and Sample Design - A managerial Perspective. İçinde Ritchie, J. ve Goeldner, C. (Editörler), *Travel, Tourism, and Hospitality Research* (ss:131-143). New York: John Wiley and Sons Inc.
- Cater, E. A. (1987). Tourism in the Least Developed Countries, *Annals of Tourism Research*, 14 (2): 202-26.
- Cohen, E. (1972). Toward a Sociology of International Tourism, *Social Research*, 39: 164-82.
- Conway, D. (1983). Tourism and Caribbean Development, *UFSI Reports*, 27: 1-12.
- Davis, D. ve Cosenza, R. M. (1988). *Business Research for Decision Making*. Boston: PWS-Kent Publishing Company.
- Devlet İstatistik Enstitüsü. (1997). *Genel Nüfus Sayımı*. Ankara: D.İ.E. Yayınları,
- Devlet İstatistik Enstitüsü. (2001). *Genel İy Gücü Tespiti Sonuçları*. Ankara: D.İ.E. Yayınları.
- Doğan,H.Z. (1986). Gençlik ve Turizm, *Turizm Yıllığı 1986*, Türkiye Turizm Bankası Yayını: 71-79, Ankara.
- Gray, H. P. (1982). The Contributions of Economics to Tourism, *Annals of Tourism Research*, 9 (1): 105-25.
- Gray, H. P. (1970). *International travel-international trade*, Lexington, Mass.: D.C. Heath.
- Garrido, J. (1992). *Hostels And The International Youth Hostel Federation*, Turizm Bakanlığı Gençlik Turizmi Konferans – Workshop 14-16 Mayıs 1992: 17 - 21 Ankara
- Hoinville, G. ve Jowell, R. (1978). *Survey Research Practice*. London: Heinemann.
- Hurst, F. (1994). En Route Surveys, İçinde Ritchie, J. ve Goeldner, C. (Editörler), *Travel, Tourism, and Hospitality Research- A Handbook for Managers and Researchers* (ss: 453-471). New York: John Wiley and Sons Inc.
- Ioannides, D. (1995). Planning for International Tourism in Less Developed Countries: Toward sustainability? *Journal of Planning Literature*, 9 (3) :235-259.
- Mathieson, A. ve Wall, G. (1982). *Tourism: Economic, Physical and Social Impacts*. New York: Longman.
- Mendenhall, W., Reinmuth, J. E. ve Beaver, R. J. (1993). *Statistics for Management and Economics*. Belmont, California: Wadsworth Publishing Company.
- Miossec, J. M. (1977). Un modele de l'espace Touristique, *L'Espace Geographique*, 6 (1):41-8.
- Oral, S. (1992). Türkiyede Gençlik Turizmi ve Geliştirilmesi, *Turizm Bakanlığı Gençlik Turizmi Konferans – Workshop* 14-16 Mayıs 1992: 125-134 Ankara.
- Pearce, D.G. (1989). *Tourist Development*. New York: Longman.
- Ryan, C. (1995). *Researching Tourist Satisfaction- Issues, Concepts, Problems*. London: Routledge.
- Savcı, K. (1997). Potansiyel Turizm Pazarı Olarak Çanakkale İlinde Turizmi Geliştirme Olanakları. *Başlımanış Yüksek Lisans Tezi*. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Shaw, G. ve Williams, A.(1994). *Critical Issues in Tourism: A Geographical Perspective*. Oxford, England: Blackwell.
- Stansfield, C. (1978). Atlantic City and the Resort Cycle: Background to the Legalization of Gambling, *Annals of Tourism Research*, 5 (2): 238-51.
- Toskay, T. (1989). *Turizm Olayına Genel Bir Yaklaşım*. İstanbul: İstanbul Dergi Yayınlar.
- Turizm Yatırımcıları Derneği. (2001). *Turizmde Vizyon*, Türkiye Turizm Yatırımcıları Derneği Yayını, 1 (2): 22.
- Wilkinson, P. (1989). Strategies for Tourism in Island Microstates, *Annals of Tourism Research*, 16 (1): 153-77.
- Williams, A.V. ve Zelinsky, W., Z. (1970). 'On Some Patterns of International Tourist Flows, *Economic Geography*, 46 (4): 549-67.
- WTO. (1996). *WTO's 1995 International Tourism Overview*. Madrid: WTO.
- WTO., (1995). *Compendium of Tourism Statistics: 1989-1993*. Madrid: WTO.

Gönderilme tarihi: : Haziran 2002
 Birinci düzeltme : Ağustos 2002
 İkinci düzeltme : Ekim 2002
 Üçüncü düzeltme : Aralık 2002
 Kabul : Aralık 2002

Yrd. Doç. Yüksel Öztürk - Öğr. Gör. Dr. İrfan Yazıcıoğlu, Gazi Üniversitesi, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi, Beşevler, 06500 Ankara
 E-posta: oyuksele@gazi.edu.tr
 E-posta: irfanyaz@gazi.edu.tr